

volution should integrate their programmes within the cultural policy to avoid multiplication if identical activities and projects. And finally, exhibitions should be modernized in order to attract the public.

Prezentacija historijske građe u muzejima revolucije

Durda Knežević

Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb

Primljeno: 20. 6. 1936.

S obzirom na stanovite kronične probleme u procesu pripremanja, obrade i prezentacije građe u muzejima revolucije, treba se podsjetiti da povijest nije samo politika i ideologija već sveukupnost ljudskog života i djelovanja.

Osnovni je prigovor u tome da priprema i prezentacija određene teme najčešće nisu zasnovane na znanstvenom i istraživačkom radu. Prikupljanje (ili radije prikrpljenje) predmeta koji se posve vanjskim oznakama »odazivaju« na zadanu temu pitanje je ipak naposljetku tehnike a ne promišljanja, koncipiranja građe, tako — valja napomenuti — u prikupljanju postoje znatne razlike u sustavnom odnosno nesustavnom sakupljanju predmeta.

Većina muzeja revolucije (nadati se je, za sada) nesustavno sakupljanje građe, naime jedinica im je okosnica razdoblje koje je tretirano, konkretno NOB-a. Reklo bi se da je to potencijalno i šansa za muzeje revolucije jer raznolikost/neselektiranost predmeta omogućuje i mnogolikost prezentacije. No upravo politično i ideologijsko kao dominantan kriterij prezentacije prigušuju ili posve dokidaju tu mogućnost. Zbog toga su predmeti koji ne zadovoljavaju taj kriterij potisnuti do nestanka, no ni predmeti koji su pripušteni prezentaciji nisu mnogo bolje sudbine. Riječ je o tretmanu predmeta u prezentaciji.

Ako se, naime, predmetima u procesu prezentacije ne razotkrije njihovo specifično značenje, oni pojedinačno ostaju u istoj ravni sa svim drugim predmetima i gube šansu za vlastitu posebnost, a o interakciji s drugim predmetima u prezentacijskoj cjelini — o čemu se zapravo radi — nema govora. Stara je zabuna takve vrste »autor-

stva« da je dovoljno da se građa prikupi, a onda dođe neki likovni umjetnik i to »lijepo poslaže«. I pak autor mora razotkriti specifično značenje svakog predmeta (istražiti ga) mora znati što je bitno a što nebitno, mora znati zašto je neki predmet uopće uveden i kako **komunicira** s ostalim predmetima u datoj prezentacijskoj cjelini. U tom slučaju se doista radi o **konceptiji** koju onda likovni suradnik, razumijevajući njenu ideju, može kreativno likovno obraditi.

Ili uzmimo primjerice kataloge kao integralni dio prezentacijske cjeline. Shema je slijedeća; predgovor koji u pravilu piše neki znanstvenik (najčešće povjesničar koji se tom temom i inače bave) ili političar. Autor izložbe iznese ukratko svoju koncepciju i popis predmeta i sve to se »začini« s ponešto fotografija. Prigovor koji proizlazi iz toga shematiziranog opisa jest: zbog čega autori izložbi ne bi, s obzirom da su se upravo **oni** bavili tom gradom, sami proveli kritičku valorizaciju prezentirane građe?

Zbog čega se autori ne upuštaju u kritičko pomišljanje i sistematiziranje (na jednom doista višem nivou) građe o datoj temi? Zašto izostaje neophodan posao kontekstualiziranja prezentirane građe u već dostignuti nivo znanstvene spoznaje?

Napokon ostaje dojam da se nasuprot mogućoj kreaciji ostaje na upravo primitivnoj razini prezentacije — na liniji kronološkog redanja predmeta odabranih na osnovu strogo ideološkog kriterija. Rijetki pokušaji da se tome pridoda i malo »ukrasa« druge vrste nažalost su najčešće ustupak modernitetu, a ne i izvorna autorska potreba.

ABSTRACT

The presentation of historical documents in museums of the revolution

Dj. Knežević

The fact is often forgotten history is not only politics and ideology, but all human actions and the entire life of a society. Thus it happens that the preparation and presentation of a theme is not the outcome of professional and research work. The result is a low standard of presentation in exhibitions staged by museums of revolution. Objects are selected following strictly ideological criteria and are then exhibited in a merely chronological order.

Španjolski građanski rat i naši interbrigadisti

Lucija Benyovskiy

Muzej revolucije naroda Hrvatske, Zagreb

Primljeno: 13. 1. 1937.

U povodu 50-godišnjice početka rata u Španjolskoj i sudjelovanja jugoslavenskih interbrigadista u redovima španjolske republikanske armije, više je naših muzeja postavilo izložbe vezane uz tu temu. Muzej Sisak postavio je izložbu **Španjolski borci Siska i Banije** (izložbu priredio i katalog uredio Đuro Gajdek), prikazavši sudjelovanje 22 Siščana i Banijca u španjolskom ratu i u NOB-i, u kojoj su »Španci« bili među prvim organizatorima ustanka.

Muzej narodne revolucije iz Rijeke, u suradnji s Muzejem narodne revolucije Istre u Puli, Centrom za historiju radničkog pokreta i NOR-a Istre, Hrv. Primorja i Gorskog kotara, te Centrom za povijesna istraživanja u Rovinju, priredili su izložbu **Naši Španci** (autor izložbe Rastko Švalba, suradnici: Mario Budićin, Davor Mandić, dr. Mihael Sobleviski). Težište izložbe je na prikazu sudjelovanja 193 španjolska dobrovoljca s područja Istre, Hrv. Primorja i Gorskog kotara u borbi protiv fašizma u Španjolskoj, kao i na njihovom sudjelovanju — 43 »španca« — u NOB-i. Odlazak najvećeg broja Istrana i Riječana u Španjolsku — osim prekomorskih emigranata — zbio se posredstvom talijanskih antifašističkih organizacija i KP Italije, jer je to područje Rapalskim i Rimskim ugovorom bilo pripojeno Italiji.

Muzej revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije u Beogradu postavio je izložbu **Jugoslavenski dobrovoljci u španskom ratu 36/39** autor izložbe i kataloga Dragica Bojović, dok je Muzej socijalističke revolucije Vojvodine u Novom Sadu postavio izložbu **Španija 1936 — 1939**.

Spomenute izložbe sadržajno daju pregled povijesnih ratnih događaja u Španjolskoj 1936 — 1939, sudjelovanje jugoslavenskih dobrovoljaca u redovima republikanske armije, njihov povratak u zemlju nakon sloma i aktivno sudjelovanje u NOB-i. Što se tiče koncepcije, izložbe su realizirane tematski, a u okviru teme kronološki, te prezentirane prvenstveno prema činjeničnom i znanstveno-povijesnom kri-